

X

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

płk dr Zbigniew BIEŻUŃSKI

PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE OBRONY WYBRZEŻA MORSKIEGO RP

/Rozwinięte tezy/

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

~~6/1643~~

05-001643-001-0

59718

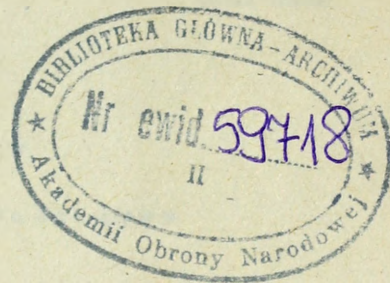
WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1991

A K A D E M I A O B R O N Y N A R O D O W E J

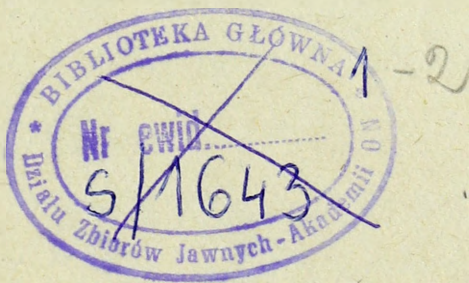
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

płk dr Zbigniew BIEŻUŃSKI

PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE OBRONY WYBRZEŻA MORSKIEGO RP

(Rozwinięte tezy)

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1991

SPIS TREŚCI

Strona

1. Ocena stanu wiedzy na temat: "Przygotowanie i prowadzenie obrony wybrzeża RP".....
2. Warunki, cele, rozmach i zadania w obronie wybrzeża morskiego w ramach operacji obronnej prowadzonej na obszarze kraju.....
3. System obrony wybrzeża morskiego.....
4. Obszary i kierunki dalszych badań.....

1. OCENA STANU WIEDZY NA TEMAT: PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE OBRONY WYBRZEŻA RP

Stan wiedzy dotyczącej obrony wybrzeża morskiego jest bardzo skromny. Wiele publikacji porusza ten problem. Są to jednak w większości informacje wycinkowe i bardzo trudno na tej podstawie wyciągnąć konstruktywne wnioski.

W regulaminach i instrukcjach obowiązujących w SZ RP zawarte są materiały dotyczące tylko szczebla taktycznego (dywizji i pułku) w zakresie przydatnym dowódcom i sztabom tych szczebli. Inną grupą materiałów są Biuletyny Informacyjne Sztabu Generalnego WP. W materiałach tych zagadnienia związane z przygotowaniem i prowadzeniem obrony wybrzeża morskiego są przedstawione bardzo ogólnie. Część z tych materiałów jest już nieaktualna. Jedynie dość szczegółowo - oczywiście dla potrzeb oficerów ogólnowojskowych - przedstawione tu zostały zasady działania sił i środków MW w strefach operacyjnej odpowiedzialności FOW. Szczególny nacisk jest tam zwrócony na stronę organizacyjną obrony strefy odpowiedzialności operacyjnej MW.

Dość dużo materiałów dotyczących tego problemu można znaleźć w podręcznikach wydanych przez ASG WP, AMW i dowództwo MW RP. Są to przede wszystkim publikacje o przygotowaniu i prowadzeniu operacji obronnych armii na kierunku nadmorskim oraz podręczniki takie, jak: "Działania bojowe dywizji" i "Działania bojowe pułku". Treść pierwszych publikacji jest w zasadzie zbliżona do materiałów zawartych w Biuletynach Informacyjnych. Natomiast w podręcznikach z taktyki ogólnej zamieszczono nieco więcej informacji niż w regulaminach walki wojsk lądowych.

W zasadzie można stwierdzić, że problematyka dotycząca obrony wybrzeża morskiego w zakresie taktycznym została w literaturze w sposób zadowalający rozwiązana poza następującymi zagadnieniami:

- sposobami współdziałania związków taktycznych i oddziałów ogólnowojskowych z siłami i środkami flotyli obrony wybrzeża;
- sposoby współdziałania z lotnictwem;
- zakres kompetencji poszczególnych dowódców związków taktycznych i oddziałów rodzajów SZ;
- zasady wykorzystania sił i środków pozamilitarnych na korzyść ogólnowojskowych ZT i oddziałów.

Obszerny materiał o obronie wybrzeża morskiego można znaleźć w wykładach nt. "Obrony wybrzeża morskiego", a także w skryptach dotyczących jego obrony przeciwdesantowej opracowanych dla studentów AON. Autor tych publikacji dość szczegółowo przedstawił zasady przygotowania i prowadzenia operacji przeciwdesantowej, natomiast uogólnił sposób i zakres wykorzystania, a także działanie, poszczególnych rodzajów sił zbrojnych.

Ponadto ^{powyższa} problematyka jest tematem szeregu artykułów zawartych w Myśli Wojskowej i Zeszytach Naukowych AON.

Obecnie istnieje konieczność całościowego opracowania materiału dotyczącego obrony wybrzeża morskiego, materiału dostosowanego do nowej sytuacji polityczno-militarnej i nowej struktury naszych sił zbrojnych.

5. WARUNKI, CELE, ROZMACH I ZADANIA W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO W RAMACH OPERACJI OBRONNEJ PROWADZONEJ NA OBSZARZE KRAJU

Przed omówieniem zagadnień operacyjno-strategicznych dotyczących obrony wybrzeża morskiego należy najpierw zastanowić się nad podstawowymi pojęciami z tej dziedziny i usystematyzować je. Są to głównie takie pojęcia, jak: operacja przeciwdesantowa, obrona wybrzeża morskiego i przeciwdesantowa obrona wybrzeża morskiego oraz zachodzące między nimi relacje. Jak zatem należy je rozumieć? Na czym polega ich istota? Jakie jest ich miejsce w typologii działań obronnych? W jakim kierunku powinniśmy rozwijać teorię i praktykę tego szczególnego rodzaju obrony? Na jakie działania stać nas w aktualnej rzeczywistości?

Operacja przeciwdesantowa: są to działania realizowane wspólnym wysiłkiem różnych rodzajów sił zbrojnych w celu rozbicia morskiego lub powietrznego desantu nieprzyjaciela (strategicznego lub operacyjnego). Operacja przeciwdesantowa obejmuje między innymi niszczenie desantu oraz zgrupowań środków transportowych w rejonach ich ześrodkowania, w bazach i portach na terytorium nieprzyjaciela, niszczenie desantu nieprzyjaciela na morzu lub w powietrzu oraz na własnym terytorium po jego wylądowaniu. W operacji przeciwdesantowej biorą udział wojska lądowe, lotnicze i marynarka wojenna.^{1/}

Obrona wybrzeża morskiego obejmuje zespół różnorodnych przedsięwzięć i działań prowadzonych przez różne rodzaje sił zbrojnych i wojsk oraz w określonych dziedzinach przez siły pozamili-

1/ Leksykon wiedzy wojskowej. Wyd. MON, Warszawa 1979, s. 280. Słownik podstawowych terminów wojskowych. Wyd. MON, Warszawa 1977, s. 0-24. Mała encyklopedia wojskowa, Wyd. MON, Warszawa 1967, t. 2, s. 525. Sowietskaja Wojennaja encyklopedia Ministerstwo Oborony, Moskwa 1968, t. 6, s. 592.

tarna, mających na celu niedopuszczenie do zbrojnego wtargnięcia na wybrzeże sił nieprzyjaciela oraz zapewnienie bezpieczeństwa i ciągłości funkcjonowania gospodarki narodowej i administracji państwowej. Ma więc ona charakter kompleksowy i łączy wysiłki podejmowane w sferze militarnej i cywilno-obronnej. Z przyjmowanych podziałów zadań wynika, że w czasie pokoju należy do niej prowadzenie rozpoznania w celu uniemożliwienia siłom zbrojnym przeciwnika uzyskania zaskoczenia i niedopuszczenia do naruszenia granicy państwowej, a w czasie wojny - odpieranie nalotów SNP, zwalczanie sił morskich, niszczenie wysadzonych na wybrzeżu sił dywersyjno-rozpoznawczych, walka z lądującym lub wysadzonym desantem przeciwnika oraz likwidacja skutków uderzeń. Przedstawiane wyżej zadania realizuje się w ramach obrony powietrznej wybrzeża, obrony obszaru wodnego wybrzeża i obrony lądowej wybrzeża.^{2/}

Przeciwdesantowa obrona wybrzeża morskiego polega na obronie przez wojska lądowe przybrzeżnego pasa we współdziałaniu z siłami floty i lotnictwa w celu niedopuszczenia do wtargnięcia z morza na ląd morskich i powietrznych desantów przeciwnika. Prowadzona jest ona przez część sił operacyjnych lub operacyjno-taktycznych zarówno w operacji zaczepnej, jak i obronnej. Obejmuje: stworzenie zgrupowania obronnego, organizację systemu ognia wojsk lądowych i nadbrzeżnych rakiętowo-artyleryjskich środków, budowę zapór na morzu i lądzie organizację dowodzenia i wszechstronne zabezpieczenie działań. Przeciwdesantową obronę wybrzeża organizuje dowódca związku operacyjnego lub taktycznego wojsk

2/ Podręcznik. Obrona terytorium kraju. Wyd. ASG WP, Warszawa 1983, s. 83, 123, 124.

lądowych wspólnie z dowódcą sił morskich. Powinna ona uniemożliwić siłom morskim przeciwnika wykonanie uderzeń na wybrzeże morskie, musi być głęboka, aktywna, uporczywa i zdolna rozbić desanty przeciwnika w czasie jego lądowania i na brzegu.^{3/}

Z przytoczonych definicji wynika, że choć terminy "obrona wybrzeża morskiego" i "operacja przeciwdesantowa" są pojęciami bliskoznacznymi, to pierwszy nie wyklucza drugiego i odwrotnie. Jednak w wypadku organizowania przez wydzielone jednostki sił zbrojnych RP operacji przeciwdesantowej prowadzonej w ramach obrony strategicznej na obszarze kraju, wydaje się logiczne, że obrona wybrzeża morskiego stanie się częścią składową operacji przeciwdesantowej, a ta z kolei - integralną częścią operacji obronnej prowadzonej na terytorium kraju. Ponadto dogłębne zrozumienie tych pojęć w pewnym sensie wyjaśnia skalę i rozmach działań, jakie mogą być prowadzone w obronie granicy morskiej. Prawdopodobnie naszych sił zbrojnych nie będzie stać na prowadzenie operacji przeciwdesantowej, będziemy prowadzić tylko obronę wybrzeża morskiego. Czy takie ujęcie problemu jest słuszne? Już wątpliwości wynikłe przy definiowaniu tych pojęć wskazują, że problematyka obrony wybrzeża polskiego jest niezmiernie bogata, niekiedy nawet kontrowersyjna, a uwarunkowania doktrynalne i obecna sytuacja polityczna inspirują do jej podjęcia i dalszego rozwijania.

Należy również zastanowić się nad możliwościami prowadzenia obrony wybrzeża morskiego, skalą użycia wojsk operacyjnych oraz

3/ Sowietskaja wojennaja encikłopedia. Wyd. Ministerstwo Oborony SSSR. Moskwa 1976, t. 6, s. 521.
Podręcznik. Obrona terytorium kraju. Wyd. ASG WP, Warszawa 1983, s. 124.

zakresem ich wykorzystania, a także przeprowadzić badania zmierzające do określenia sposobów działania wojsk podczas tej obrony.

Rozpatrując te zagadnienia należy założyć, że obrona wybrzeża morskiego jest celowa tylko wówczas, gdy zagrożenie naszego terytorium będzie miało charakter lokalny, tzn. uderzenie nastąpi z jednego lub dwóch kierunków operacyjnych. Nigdy natomiast nie zdołamy skutecznie przeciwstawić się w otwartej walce ewentualnej inwazji dwóch sąsiadów jednocześnie.

Inaczej również należy spojrzeć na zagrożenie wybrzeża polskiego desantami przeciwnika. W aktualnej sytuacji zmniejsza się konieczność i opłacalność wysadzania na kierunkach głównych uderzeń tak wielkich sił desantowych, jak to planowano dawniej. Należy spodziewać się intensywnych działań dywersyjno-rozpoznawczych i desantowych raczej w skali taktycznej i taktyczno-operacyjnej. Błędem byłoby jednak całkowite wykluczenie ewentualności wysadzania desantów operacyjnych. Takie możliwości ma nasz wschodni sąsiad.

A zatem rodzi się pytanie: kiedy, kto i jakimi siłami ma przejść do obrony wybrzeża morskiego?

Na przejście do obrony wybrzeża morskiego niewątpliwie decydujący wpływ ma rola i zadania całych sił zbrojnych w operacji obronnej prowadzonej na obszarze kraju. Chociaż tworzone zgrupowanie strategiczne wykorzystywane jest do obrony to jednak jego poszczególne elementy mają różne przeznaczenie i zadania. W związku z tym w zależności od rozwoju sytuacji strategiczno-operacyjnej do obrony wybrzeża morskiego mogą przejść wydzielone wojska z POW. Może również powstać taka sytuacja, że całość sił POW będzie zaangażowana do załamania natarcia przeważających sił przeciwnika nacierających z określonego kierunku. Wówczas wydaje się celowe wykorzystanie do obrony wybrzeża morskiego części sił

z innego okręgu wojskowego (z jakiego?). Ponadto w wypadku wykonywania przeciwuderzenia lub konieczności wykorzystania drugorzutowych jednostek do obrony w głębi kraju, do obrony wybrzeża morskiego konieczne stanie się użycie innych sił - być może z odwołu naczelnego dowódcy. Czy sugestie przedstawione wyżej mają uzasadnienie?

Z przedstawionych rozważań można wyciągnąć wniosek, że wydzielone siły do obrony wybrzeża morskiego w ramach organizowanej operacji obronnej będą przechodzić przed działaniami wojennymi lub w ich trakcie, a najpóźniej w początkowej fazie ich trwania.

Realizując cel i zadania w obronie wybrzeża morskiego należy zastanowić się nad rozmachem tych działań.

Rozmach działań w obronie wybrzeża morskiego zależy - podobnie jak w klasycznej obronie - m.in. od: założonego celu, charakteru terenu, skali zagrożenia polskiego wybrzeża desantami nieprzyjaciela, szybkości przegrupowania wojsk wydzielonych do jego obrony, a także od ich materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

W obronie podstawowymi wskaźnikami są: szerokość, głębokość i czas jej trwania.

Szerokość obrony wybrzeża - zarówno w okresie pokoju, jak i wojny - jest wielkością stałą.

Głębokość obrony wybrzeża polskiego zależy od stopnia zagrożenia desantami nieprzyjaciela, sposobem jego działania, a także od możliwości własnych sił i środków wydzielonych do jego obrony. Zakładany do osiągnięcia cel obrony wybrzeża morskiego w okresie pokoju realizowany jest w strefie morskiej i nadbrzeżnej. Zgodnie z aktualnymi ustaleniami strefa nadbrzeżna obejmuje obszar o głębokości 5-10 km od linii brzegowej w głąb lądu. Do tej

głębokości powinny być rozmieszczone elementy wchodzące w skład ugrupowania operacyjnego funkcjonującego w okresie pokoju.

W okresie zagrożenia i wojny w ramach obrony wybrzeża morskiego tworzy się obronę przeciwdesantową. Może być ona organizowana w skali taktycznej i operacyjnej i w zależności od tego osiąga głębokość od 20 km do 100 km.

Trzecim podstawowym wskaźnikiem rozmachu obrony wybrzeża morskiego jest czas jej trwania. Ze względu na realizację obrony, zarówno w okresie pokoju, jak i wojny, rozpatrywanie czasu jej trwania jest niecelowe. Można jedynie określić czas trwania obrony przeciwdesantowej w wypadku organizowania jej w obronie wybrzeża morskiego.

3. SYSTEM OBRONY WYBRZEŻA MORSKIEGO

Z procesem tworzenia systemu obrony wybrzeża morskiego wiąże się kilka bardzo ważnych problemów. Dotyczą one między innymi sprecyzowania: kto powinien odpowiadać za obronę wybrzeża morskiego i jakie wiążą się z tym kompetencje, w jakiej skali obrona ma być realizowana, jakimi siłami i w jaki sposób należy ją prowadzić?

Rozważmy zatem, kto w naszych warunkach może być odpowiedzialny za obronę wybrzeża morskiego, w tym za jej organizację i przeprowadzenie.

Biorąc pod uwagę przyjęte uwarunkowania przedstawione poprzednio, należy stwierdzić, że w zależności od skali zagrożenia i rozwoju sytuacji operacyjno-strategicznej do obrony wybrzeża morskiego mogą przechodzić wojska PCW, innych okręgów lub odwołu Naczelnego Dowódcy, w tym siły szybkiego reagowania. Oczywiście nie budzi żadnych wątpliwości fakt, że za obronę RP, a więc także za obronę wybrzeża morskiego odpowiada Naczelnny Dowódca, jako jej główny organizator.

Wielce pouczające i godne głębszych przemyśleń są rozwiązania tego problemu stosowane w innych państwach. Na przykład w Szwecji istnieje oddzielne dowództwo i wojska obrony wybrzeża morskiego, które muszą zabezpieczać granicę morską. Są one częścią składową szwedzkich sił morskich.

Wybrzeże Szwecji podzielono na pięć wojskowo-administracyjnych rejonów obrony. Dowództwa poszczególnych rejonów są odpowiedzialne za organizację i realizację zadań związanych z obroną danego odcinka wybrzeża. W skład tych wojsk, oprócz dobrze rozbudowanego systemu stałych i ruchomych baterii artylerii nadbrzeżnej, wchodzi

pułki i bataliony obrony wybrzeża. W organizacji wojennej szwedzka obrona wybrzeża ma obejmować następujące elementy składowe:

- stały system obrony wybrzeża,
- ruchomy system obrony wybrzeża,
- jednostki sił lądowych przewidziane do obrony wybrzeża.^{4/}

Przyjęcie podobnej koncepcji w warunkach polskich doprowadziłoby prawdopodobnie do rozwiązania istotnych problemów obrony wybrzeża morskiego. Biorąc jednak pod uwagę przyszły kształt sił zbrojnych RP i tendencje do ich zmniejszania, a także koszty związane z twierzeniem nowych formacji, w obecnej sytuacji ekonomicznej kraju wariant ten jest rozwiązaniem mało prawdopodobnym. Warto jednak zainteresować się nim w przyszłości.

Uwzględniając fakt, że Polska ma stosunkowo długie wybrzeże (526 km), nawet bez większego uzasadnienia należy stwierdzić, że będzie ono mogło być bronione, tylko na wybranych kierunkach i że do jego obrony zostanie użyta tylko część posiadanych sił i środków. Takie podejście do problemu wynika stąd, że przeciwnik z całą pewnością nie wyląduje na całym wybrzeżu, lecz na wybranych kierunkach. Fakt ten sprawia, że celowe byłoby w styczności z nieprzyjacielem posiadanie w obronie wybrzeża manewrowych sił, zdolnych do zahamowania jego natarcia z morza, a w głębi odwodów - najlepiej sił szybkiego reagowania - z możliwością ich zaczepnego wykorzystania w rejonach zagrożonych. Siły takie oprócz zdolności manewrowych powinny posiadać najwyższy stopień gotowości bojowej. Wydaje się, iż zasygnalizowane rozwiązanie mogłoby skutecznie zabezpieczyć naszą morską granicę państwową.

4/ WPZ nr 4. Wyd. Zarząd II, Szt.Gen., Warszawa, 1972 r.

Pomimo tego, że w przyszłym modelu SZ RP przewiduje się utworzenie odwołu ND, w tym sił szybkiego reagowania, jego wykorzystanie (tzn. odwoły) - biorąc pod uwagę potrzebę całego systemu obronnego państwa i skalę zagrożeń z innych kierunków - wydaje się niezbyt realne.

Przyjęcie jednak takiego wariantu należy jednak całkowicie wykluczyć.

Aby zapewnić skuteczną obronę wybrzeża morskiego należy spełnić szereg wymagań do których można między innymi zaliczyć:

- maksymalnie głębokie urzutowanie obrony zarówno na morzu, jak i w głębi lądu;
- wszechstronną rozbudowę infrastruktury i włączenie do niej elementów gospodarki morskiej;
- użycie sił uderzeniowych na dalekich rubieżach morskich;
- wprowadzenie problematyki obrony przeciwdesantowej do szkolenia wszystkich rodzajów sił zbrojnych i obrony cywilnej.

W obronie wybrzeża szczególnie ważne jest zsynchronizowanie działania wydzielonych sił i środków, a mianowicie lotnictwa i obrony powietrznej, marynarki wojennej i wojsk lądowych.

Stosownie do dających się wyróżnić na terytorium kraju czterech operacyjnych kierunków zagrożeń - po dwa na każdym z kierunków strategicznych (wschodnim i zachodnim) - należy utworzyć cztery dowództwa operacyjne odpowiedzialne za te kierunki w czasie pokoju i wojny. Oznacza to również administracyjne podzielenie obszaru kraju w czasie pokoju na cztery okręgi wojskowe. Wynika to z tego, że z wojsk lądowych obroną wybrzeża zajmował się będzie POW. Okręg ten w ramach swojej odpowiedzialności i obrony rejonu zajmowanego terytorium organizowałby obronę wybrzeża morskiego

wspólnie z marynarką wojenną oraz wydzielonymi siłami i środkami wojsk lotniczych i obrony powietrznej. Koncepcja ta jest zgodna z dotychczasowymi ustaleniami.

W dalszej części rozważań należy rozpatrzyć sprawę odpowiedzialności i udziału każdego rodzaju sił zbrojnych w obronie wybrzeża morskiego oraz współdziałania między nimi. W związku z powyższym rodzi się szereg następujących pytań:

- czy - w zależności od skali zagrożenia z kierunku północnego i zachodniego - nie należałoby rozłożyć odpowiedzialności i dokonać podziału zadań związanych z obroną wybrzeża morskiego?

- czy za całokształt spraw związanych z obroną wybrzeża morskiego, zarówno w okresie pokoju jak i wojny, powinien odpowiadać POW, a w związku z powyższym czy podporządkować mu siły i środki różnych rodzajów sił zbrojnych?

- kto powinien dowodzić siłami i środkami wydzielonymi do obrony wybrzeża morskiego?

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przedstawione poprzednio oraz fakt wynikający ze skali zagrożenia desantami morskimi przeciwnika naszego wybrzeża, a także konieczność zaangażowania w niektórych wypadkach całości sił operacyjnych POW do działań obronnych na bardziej zagrożonych kierunkach, należy dokonać podziału systemu obrony wybrzeża na dwa podsystemy.

Pierwszy podsystem istniejący nieprzerwanie w okresie pokoju i wojny, za który należałoby uczynić odpowiedzialnym, podobnie jak w niektórych państwach zachodnich, dowódcę MW. Obejmowałby on poza strefą morską, również strefę nadbrzeżną do głębokości 10 km od lustra wody. W podobny sposób problem ten jest rozwiązany w

niektórych państwach zachodnich.^{6/} Funkcjonowanie tego podsystemu powinno zabezpieczyć wybrzeże polskie przed penetracją GDR i działaniem desantów taktycznych nieprzyjaciela.

Drugi podsystem byłby organizowany przez wojska lądowe w ramach obrony przeciwdesantowej wybrzeża morskiego.

System obrony wybrzeża morskiego - w całości mógłby składać się:

- ze zgrupowań sił MW (3 FO, 8 i 9 FOW);
- ugrupowania operacyjnego i zgrupowań wojsk lądowych;
- rubieży, rejonów i pozycji obrony przeciwdesantowej, z inżynieryjnym wyposażeniem wybrzeża zapewniających odporność bojową sił przewidzianych do działań w jego obronie;
- jednolitego podsystemu ognia wszystkich sił i środków;
- podsystemu zapór inżynieryjnych w morzu i na brzegu.

W okresie pokoju w strefie morskiej systematyczne działania powinny prowadzić zgrupowania 3 FO oraz 8 i 9 FOW.

Natomiast na wyznaczonych odcinkach wybrzeża powinny rozmieścić się tylko oddziały i posterunki obserwacyjne straży granicznej, punkty obserwacji technicznej, baterie artylerii stałej i inne jednostki brzegowe FOW, służba celna, nawigacyjna, portowa, hydrograficzna, ratownicza oraz siły instytucji pozamilitarnych. W pobliżu linii brzegowej rozmieszcza się również większość sił i środków wojsk obrony powietrznej.

Wyżej przedstawione rozwiązania w zasadzie gwarantują tylko osłonę i ochronę granicy morskiej. Natomiast nie zabezpieczają

6/ Obrona terytorialna i cywilna RFN, WP, H, D i B. Wyd. MON - Zarz. II, Warszawa, 1987 r.

przed penetracją wybrzeża przez GDR i działalnością desantów taktycznych.

W takiej sytuacji już w okresie pokoju wyżej wymienione siły należałoby wzmocnić siłami i środkami wojsk lądowych. Można to osiągnąć poprzez włączenie w skład sił MW 1-2 brygad (w tym BOW). Można również szukać innego rozwiązania, np. wykorzystać do tego celu nadmorskie Brygady Obrony Regionalnej. W okresie pokoju brygady podporządkowane dowódcy MW należy rozmieścić w taki sposób, aby mogły realizować przewidziane dla nich zadania obronne (obrony portów, baz morskich, ważnych obiektów na wybrzeżu) obronne oraz manewrowe w celu rozbicia taktycznych desantów morskich przeciwnika. Rejony dogodne do rozmieszczenia brygad - to rejon na północ od Lęborka i pomiędzy Koszalinem a Kołobrzegiem.

W zależności od stopnia zagrożenia desantem morskim przeciwnika, jego składu i rozmachu działań, a także od poniesionych strat w siłach i środkach MW oraz WLiOP, będących w dyspozycji dowódcy MW i współdziałających, w krytycznych sytuacjach do obrony przeciwdesantowej wybrzeża morskiego przystępowałyby także wojska operacyjne.

Powyższe rozwiązanie posiada, tak jak poprzednie, szereg cech dodatnich i ujemnych. Do cech dodatnich możemy zaliczyć to, że cała problematyka obrony wybrzeża morskiego znalazłaby się w kręgu zainteresowania jednego dowódcy, którego rolą byłoby zintegrowanie działania wszystkich sił i środków znajdujących się w rejonie wybrzeża morskiego zarówno w okresie pokoju, jak i wojny. Pozwoliłoby to na stworzenie odpowiedniego systemu szkolenia wojsk w zakresie obrony przeciwdesantowej oraz przygotowania ich do działania w okresie zagrożenia i wojny. Drugą dodatnią cechą jest odciążenie części zadań dowództwa POW.

Do cech ujemnych tego rozwiązania należy zaliczyć m.in. to, że:

- przy posiadaniu tak szerokiego wybrzeża nie ma pełnej gwarancji uniemożliwienia działalności GDR i desantów taktycznych przeciwnika, nie wspominając o taktyczno-operacyjnych;

- zbyt płytka strefa odpowiedzialności w głąb lądu nie zapewnia w całości osłony nadmorskiego skrzydła wojsk operacyjnych POW;

- zbyt duży koszt związany z utworzeniem dodatkowych sił lądowych i włączenia ich w skład MW, a w przypadku wydzielenia ich ze składu POW lub innych okręgów poważnie je osłabia.

Ponadto w tego rodzaju działaniach w zależności od potrzeb mogą być dodatkowo wykorzystane inne siły i środki ze składu POW lub innych instytucji pozamilitarnych stacjonujących na jego obszarze. Siły te również należałoby podporządkować dowódcy MW.

Z przyjętych założeń wynika dodatkowo, że poszczególne obszary okręgów wojskowych trzeba traktować jako rejony ich obrony. Zgodnie z zasadami racjonalnego działania na takim obszarze powinien być jeden gospodarz - dowódca - który odpowiadałby za całość problematyki dotyczącej jego obrony.

Powyższe rozważania potwierdzają, że najwłaściwszym rozwiązaniem będzie powierzenie obrony wybrzeża morskiego - strefy lądowej - dowódcy ogólnowojskowemu, w naszym wypadku dowódcy POW.

Można jedynie zastanowić się nad tym, czy inne siły i środki - WL, OP, MW - biorące udział w obronie wybrzeża morskiego włączyć w skład POW, czy też mają działać na zasadzie współdziałania. Praktyka potwierdza, że obydwa rozwiązania w aktualnych warunkach są do przyjęcia.

W związku z tym, że granice obszaru POW w zasadzie pokrywają się z całym naszym wybrzeżem oraz z rejonem odpowiedzialności nadmorskiego zgrupowania WL i OP należy dowódcy POW podporządkować wydzielone siły i środki innych rodzajów sił zbrojnych. Umożliwi to m.in. dowódcy POW w większym stopniu korzystanie z danych z rozpoznania MW oraz WL i OP, a ponadto jest nam wszystkim wiadomo, że działalność POW jest ściśle związana ze strefą lądową.

Cechą negatywną jest także to, iż obecnie wojska lądowe i MW nie dysponują doskonałymi, wspólnie uzupełniającymi się środkami łączności.

Podporządkowanie dowódcy POW wydzielonych do obrony wybrzeża morskiego sił i środków z pozostałych rodzajów sił zbrojnych niewątpliwie wpłynęłoby na efektywniejsze jej przygotowanie i prowadzenie. Nie jest również dużym błędem, jeśli wojska wydzielone do obrony wybrzeża morskiego działają na zasadzie współdziałania. Wszystko zależy od tego, jak podejść do realizacji wspólnych zadań. Mamy wiele przykładów z okresu I i II wojny światowej oraz konfliktów powojennych, że nawet instytucje nie podlegające sobie potrafiły w momentach zagrożenia sprawnie działać. Jednym ze znamienitych przykładów jest Anglia. W Anglii było rzeczą charakterystyczną, że większość organizacji wojskowych zdradza niejasność w sprawach podległości. Wiele instytucji funkcjonuje przeważnie na zasadzie wolnej współpracy. Lecz wysoki poziom kultury, patriotyzm oraz głębokie poczucie ciężkich obowiązków i odpowiedzialności wpływają w Anglii na ten zdumiewający fakt, że pozornie chaotyczna organizacja funkcjonuje dużo sprawniej niż teoretycznie dobrze zorganizowane organizacje w innych krajach.^{7/}

7/ Rafał CZECZOTT. Obrona wybrzeża. Wyd. Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy. Warszawa, 1931 r., s. 227.

Rozważania dotyczące głównych uwarunkowań obrony wybrzeża morskiego i wyciągnięte wnioski sugerują, że w skrajnych wypadkach do obrony wybrzeża morskiego będzie konieczne wydzielenie dodatkowych sił i środków z innych OW lub odwołu ND, i w takim przypadku należy każdorazowo podporządkować je dowódcy POW. Konieczność włączenia ich w skład systemu obrony rejonu tego okręgu wynika przede wszystkim z właściwości już wcześniej działającego tam tego systemu, obejmującego dużą liczbę już realizowanych przedsięwzięć. Natomiast przydzielane wojska będą realizowały tylko wycinkowe zadania w ramach już istniejącego systemu obrony wybrzeża morskiego.

Również istotny i zasadniczy wpływ na stworzenie sprawnie działającego systemu obrony wybrzeża morskiego niewątpliwie wywrze przyjęta koncepcja - sposób - jej prowadzenia.

W warunkach polskich obrona lądowa, a w niej udział wojsk lądowych, będzie miała pierwszoplanowe znaczenie ze względu na to, że nasza flota jest obecnie mała i słaba, a jej dalszy rozwój nie może być na razie tak szybki, aby przynajmniej móc się obronić przed flotami naszych przeciwników. Posiadają oni już obecnie floty silne oraz większe fundusze na ich dalszy rozwój.

W związku z powyższym Polska powinna obecnie przede wszystkim dążyć do stworzenia silnej lądowej obrony wybrzeża, a w miarę zwiększania się naszych możliwości finansowych rozwijać siły morskie.

System obrony wybrzeża powinien dać możliwość skoncentrowania na zagrożonych odcinkach wybrzeża jak najwięcej sił i środków w celu esentialnego przeciwdziałania zgrupowaniom desantowym nieprzyjaciela.

Badania wykazują, że sprawność systemu obrony wybrzeża morskiego będzie zależała przede wszystkim od: dobrego rozpoznania i

przekazywania informacji, długości wybrzeża morskiego i liczby odcinków dogodnych do lądowania, stanu sieci komunikacyjnej, ilości znajdujących się w dyspozycji sił i środków, sposobu rozmieszczenia ich w obronie wybrzeża, osłony z powietrza, warunków terenowych.

Posiadanie przez Polskę szerokie wybrzeża oraz ograniczonej liczby sił i środków sugeruje prowadzenie jego obrony w sposób manewrowy. Wynika to z tego, że nie jesteśmy w stanie osiągnąć przewagi nad nieprzyjacielem w każdej części wybrzeża, a tylko na wybranych kierunkach. Dlatego powinniśmy dążyć do posiadania silnych odwodów w głębi, zdolnych do działania tam, gdzie wymaga tego sytuacja taktyczno-operacyjną.

Ponadto za takim użyciem sił i środków wydzielonych do obrony wybrzeża przemawiają wnioski z obserwacji działań I i II wojny światowej, z przeprowadzonych ćwiczeń w WP oraz poglądy lansowane przez naszych teoretyków i praktyków wojskowych, m.in. koncepcja przedstawiana przez płk.prof.dr.hab. Stanisława Kozieja, dotycząca założeń nowego modelu operacji zaczepno-obronnej.^{8/} Ten typ operacji również może być zastosowany w obronie wybrzeża morskiego. Przyjęcie takiego sposobu działania w obronie wybrzeża morskiego umożliwi minimalne zaangażowanie sił i środków operacyjnych do bezpośredniej obrony linii brzegowej i pozwoli wykorzystać je do wykonania zdecydowanych kontrataków i przeciwuderzeń na zagrożonych kierunkach.

8/ płk prof.dr hab. Stanisław KOZIEJ. Operacyjno-strategiczne problemy użycia i działania WP w latach dziewięćdziesiątych. Wyd. AON, Warszawa, 1991 r., s. 13.
płk prof.dr hab. Stanisław KOZIEJ. Manewrowość podstawową cechą przyszłych operacji obronnych wojsk lądowych. MW nr 3/91, s. 21.

Ponadto wyciągnięte wnioski z analizy dotychczas tworzonych systemów obrony wybrzeża morskiego potwierdzają słuszność powierzenia obrony wybrzeża POW.

W dalszych rozważaniach należy przyjąć, że za organizację i prowadzenie obrony wybrzeża morskiego odpowiedzialny jest dowódca POW, a jej system obrony musi składać się z następujących głównych elementów:

- ugrupowania operacyjnego;
- struktury pasa obrony;
- podsystemu porażenia ogniowego;
- podsystemu zapór inżynierskich.

4. OBSZARY I KIERUNKI DALSZYCH BADAŃ

Powodzenie w obronie wybrzeża morskiego osiąga się poprzez: prawidłowe określenie prawdopodobnego zamiaru działania przeciwnika, kierunków i odcinków wysadzania jego morskich i powietrznych desantów, wykrycie w odpowiednim czasie przygotowania sił nieprzyjaciela co do działań desantowych, załadowania i wychodzenia z rejonów formowania zespołów desantowych na trasy przegrupowania do rejonów lądowania, zorganizowania w odpowiednim czasie obrony przeciwdesantowej wybrzeża morskiego oraz dokładne i wszechstronne przygotowanie wyznaczonych sił i środków; skupienie głównego wysiłku na obeszwaładnieniu sił głównych desantu morskiego i obronie najważniejszych kierunków, rejonów i odcinków; prawidłowy podział zadań między ogólnowojskowe związki taktyczne i obrony powietrznej oraz lotnictwa i innych sił, a także ciągłe utrzymanie między nimi współdziałania, właściwe zorganizowanie wszechstronnego ogniowego porażenia, śmiałe, aktywne i zdecydowane działanie sił i środków floty w celu rozbicia desantów przeciwnika we wszystkich etapach obrony przeciwdesantowej, właściwe zorganizowanie wszechstronnego i nieprzerwanego scentralizowanego dowodzenia wszystkimi siłami i środkami wyznaczonymi do realizacji operacji przeciwdesantowej.

Z powyższego wynika, że jednym z elementów uzyskania powodzenia w przeciwdesantowej obronie wybrzeża morskiego jest zorganizowanie i prowadzenie efektywnego rozpoznania.

Rozpoznanie powinno być realizowane już w czasie pokoju, a w okresie zagrożenia i wojny należy je odpowiednio wzmocnić i prowadzić wspólnym wysiłkiem wszystkich elementów obrony. Powinno ono dostarczyć informacji, o składzie, dyslokacji oraz sposobie szkolenia sił powietrznych, morskich i desantowych, a także ustalić

rozmieszczenie prawdopodobnych rejonów lądowania desantów, tras ich przejścia i rejonów lądowania.

Aby rozpoznanie spełniło - wyżej przedstawione wymagania należy między innymi odpowiedzieć na pytania:

- kto, w jakim zakresie, jakimi siłami i środkami oraz w jaki sposób powinien prowadzić rozpoznanie w okresie pokoju?

• jakie siły i środki należy dodatkowo wykorzystać w okresie zagrożenia i wojny, a także komu przekazywać uzyskane informacje z rozpoznania?

Udzielenie konkretnej odpowiedzi na przedstawione pytania jest bardzo ważne ponieważ dobrze zorganizowane i realizowane rozpoznanie wywiera szczególny wpływ na sprawne funkcjonowanie systemu obronnego wybrzeża morskiego.

Aby zrealizować zadania przeciwdesantowej obrony wybrzeża morskiego, wojska lądowe - wspólnie z siłami floty - tworzą określone ugrupowanie operacyjne i odpowiednie zgrupowania obronne.

Główne zgrupowanie obronne tworzy się na kierunkach, odcinkach i rejonach łatwo dostępnych do lądowania i prowadzenia działań przez desanty morskie przeciwnika. Oprócz tego zgrupowania obronne tworzy się również inne, przeznaczone do działania na mniej zagrożonych kierunkach lub w celu wykonania uderzenia na desant morski, który wdarł się w głąb obrony przeciwdesantowej.

Przyjęte ugrupowanie operacyjne w obronie przeciwdesantowej powinno stworzyć warunki do jej skutecznego prowadzenia przez wszystkie rodzaje sił zbrojnych i wojsk oraz umożliwić wykorzystanie ich środków ogniowych.

Aby stworzyć odpowiednie ugrupowanie operacyjne i zgrupowania wojsk, odpowiadające wymogom współczesnego pola walki, przewidywanemu zagrożeniu oraz prawdopodobnemu terminowi lądowania desantów przeciwnika, należy między innymi określić:

- jakie siły i środki trzeba użyć do realizacji zadań w przeciwdesantowej obronie wybrzeża morskiego?

- jakie są ich możliwości w tym zakresie?

- w jakim czasie należy stworzyć ugrupowanie operacyjne?

- w jaki sposób rozegrać bitwę obronną na wybrzeżu morskim, a w związku z tym, jakie i w jakim składzie zorganizować elementy ugrupowania operacyjnego oraz jakie przewidzieć dla nich zadania?

Biorąc pod uwagę specyficzne warunki polskiego wybrzeża morskiego oraz jego prawdopodobne zagrożenie desantami morskimi i powietrznymi, co ma niewątpliwie duży wpływ na strukturę obrony, system rubieży, rejonów i pozycji obrony przeciwdesantowej będzie charakteryzował się brakiem ciągłego frontu i niejednorodnym stopniem rozbudowy.

Obrona przeciwdesantowa wybrzeża polega na utrzymaniu najważniejszych odcinków (rejonów) na kierunkach prawdopodobnego lądowania desantów morskich. Elementy jej ugrupowania powinny charakteryzować się wysoką aktywnością i manewrowością.

Szczególnie uporczywie utrzymywać należy rejony bazowania marynarki wojennej i odcinki dogodne do wysadzania desantów morskich. Na pozostałych kierunkach organizuje się pojedyncze batalionowe rejony obrony, kompanijne i plutonowe punkty oporu, które obsadza się tylko w wypadku zagrożenia.

Biorąc pod uwagę specyfikę naszego wybrzeża morskiego, wskazane jest udzielić odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- w jakim zakresie i gdzie rozbudować główny i pozostałe pasy obrony?

- jakie niezbędne prace w tym zakresie trzeba wykonać w okresie pokoju, a jakie w czasie działań wojennych?

- jakie siły i środki z poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk do tego celu wykorzystać?

- ile czasu należy przeznaczyć na wykonanie minimum prac inżynierskich związanych z rozbudową rubieży, rejonów i pozycji obronnych?

Cel przeciwdesantowej obrony wybrzeża morskiego osiąga się przez wykonanie szeregu kolejnych i wzajemnie powiązanych uderzeń w ramach ogniowego porażenia, doprowadzających do rozbicia i zniszczenia zgrupowań uderzeniowych desantu morskiego.

Najsilniejsze uderzenia wykonuje się siłami i środkami marynarki wojennej i lotnictwa na jego siły główne oraz zabezpieczające, wybierając najdogodniejszy czas i rejon ich wykonania. Główne uderzenie można wykonywać w różnych etapach przeciwdesantowej obrony wybrzeża morskiego. Czas i rejon ich wykonania uzależniony jest od sytuacji operacyjnej, składu i kierunków działania desantu morskiego nieprzyjaciela i możliwości ześrodkowania przeciwko jego zgrupowaniom niezbędnych sił i środków.

W sprzyjających warunkach kiedy rejony formowania zespołów desantowych nieprzyjaciela znajdują się w zasięgu wojsk lotniczych i raketowych ND oraz sił marynarki wojennej, główne uderzenie wykonuje się w rejonach jego ześrodkowania i załadowania. O ile zrealizowanie tego okaże się niemożliwe na najdalszych odległościach od własnego wybrzeża to główne uderzenia należy wykonać na siły i środki desantu nieprzyjaciela podczas przejścia ich morzem i przelotu drogą powietrzną. Powinno to w konsekwencji doprowadzić do zerwania działań desantowych. W najmniej korzystnym wypadku, o ile nie było to możliwe do zrealizowania wcześniej, główne uderzenie wykonuje się w momencie lądowania sił desantu. Najlepsze

efekty porażenia ogniowego można uzyskać wykonując uderzenia w okresie przeładunku na okręty desantowe i środki amfibijne, a następnie w czasie ich manewru w kierunku punktów lądowania. W miarę zbliżania się desantu morskiego do brzegu powinna wzrastać intensywność ognia.

W tym czasie wydzielone siły i środki do strzelania na wprost, pododdziały i oddziały czołgów oraz przeciwpancernych pocisków kierowanych są utrzymywane w gotowości do zajęcia zawczasu przygotowanych wysuniętych stanowisk i rubieży ogniowych w celu zniszczenia sił desantu morskiego przeciwnika.

Rozważania zaprezentowane wyżej skłaniają do sformułowania następujących pytań badawczych:

- w jakim zakresie poszczególne rodzaje sił zbrojnych powinny uczestniczyć w realizacji zadań porażenia ogniowego desantu nieprzyjaciela podczas prowadzenia swoich operacji (lądowych, morskich, przeciwpowietrznych, powietrznych)?

- jakie siły i środki w tym celu należy wydzielić?

- kto i w jakim zakresie powinien być odpowiedzialny za planowanie i realizację ogniowego porażenia desantu morskiego i powietrznego nieprzyjaciela?

- w jaki sposób należy zorganizować współdziałanie, w jakim zakresie i kto powinien być za to przedsięwzięcia odpowiedzialny?

Kolejnym bardzo istotnym elementem systemu obrony wybrzeża jest podsystem zapór inżynierskich. Składa się on z morskich zagród minowych ustawianych w rejonach wyjścia oddziałów desantowych nieprzyjaciela, na trasach ich przejścia, w rejonach taktycznego rozwinięcia i podchodzenia do brzegu, a także z przeciwdesantowych, przeciwpancernych i przeciwpiechotnych pól minowych ustawianych na

brzegu i w głębi obrony. Organizując system zapór w obronie przeciwdesantowej należy szeroko stosować naziemne oddziały zaporowe, artyleryjskie i lotnicze środki minowania manewrowego w rejonach dogodnych do wysadzania i przy blokowaniu wysadzonych wojsk nieprzyjaciela.

Zmierzając do rozwiązania problemów systemu zapór w obronie przeciwdesantowej należy m.in. odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- ile, jakie zapory i gdzie należy ustawić, aby maksymalnie osłabić (utrudnić) działanie desantów nieprzyjaciela;
- kto powinien tego rodzaju zadania realizować i jakimi siłami?
- w jakim stopniu podniesiona zostanie przez to efektywność porażenia ogniowego desantów nieprzyjaciela?
- co należy uczynić, aby zwiększyć możliwości szybkiego narastania nasycenia zaporami minowymi na doraźnie zarysowujących się kierunkach działania nieprzyjaciela?

W dostępnych materiałach można znaleźć stwierdzenie, że dowodzenie wojskami wydzielonymi do udziału w obronie wybrzeża morskiego realizuje dowódca ogólnowojskowy. Dotyczy to także sił marynarki wojennej oraz innych uczestników obrony wybrzeża. Siły te podporządkowuje się na czas prowadzenia operacji dowódcy ogólnowojskowemu. Wynika z tego, że dla dobra wspólnych działań dowodzenie ma charakter "scentralizowany". Biorąc pod uwagę fakt, że w obronie wybrzeża morskiego uczestniczą różne rodzaje sił zbrojnych i wojsk w tym również te które prowadzą własne operacje na lądzie, morzu i w powietrzu, w odległych od siebie obszarach i charakteryzujące się różnymi rozmachem, kontrowersje może budzić centralizacja dowodzenia. Należy zatem przyszłe badania ukierunkować tak, aby uzyskać odpowiedzi na następujące pytania:

- kto ma być głównym organizatorem obrony wybrzeża morskiego?
- jakie powinny obowiązywać zasady podległości pomiędzy siłami wyznaczonymi do prowadzenia operacji?

- kto, gdzie i jakimi siłami ma kierować w jej poszczególnych etapach?

- jakie siły i środki należy wydzielić oraz jakie elementy dowodzenia z nich utworzyć, żeby proces dowodzenia był efektywny?

Poruszone w rozwiniętych tezach, jedynie wybrane zagadnienia dowodzą, że obrona wybrzeża morskiego jest problemem trudnym i ciągle otwartym. Wymaga więc zwłaszcza w kontekście zachodzących zmian gruntownej weryfikacji dotychczas obowiązujących w tym zakresie rozwiązań i ustaleń.

Obrona wybrzeża morskiego jest połączonym wysiłkiem wszystkich rodzajów sił zbrojnych, formacji zmilitaryzowanych oraz ogniw i organów administracyjno-gospodarczych kraju. Aby zapewnić jej ostateczny cel, niezbędne jest precyzyjne skoordynowanie działań, jak również jednoznaczne określenie kompetencji i obowiązków wszystkich dowództw oraz poszczególnych osób funkcyjnych.

Analiza możliwego aktualnie zagrożenia, z jego wieloma niewiadomymi potwierdza potrzebę uwzględniania uderzeń w każdym konflikcie zbrojnym z powietrza, w tym broni precyzyjnej, oddziaływania środków wojny radioelektronicznej oraz desantów morskich, powietrznych i grup dywersyjno-rozpoznawczych.

W warunkach usamodzielniania się sił zbrojnych RP, tak szeroki zakres oddziaływania przeciwnika wymusza konieczność innego niż dotychczas spojrzenia na problemy rozpoznania, osłony powietrznej oraz porażenia ogniowego. W ich planowaniu i organizacji należy uwzględniać realne możliwości, które są aktualnie ograniczone. Ten niedostatek można dyskutować precyzją dowodzenia, wysoką jakością bojowej i mobilizacyjnej gotowości oraz sprawnością ope-

racyjnego rozwinięcia wojsk.

Stwierdzenia te dotyczą w całej rozciągłości obrony wybrzeża morskiego.

Zmiany strukturalne naszych sił zbrojnych i wynikające z nich inne, niż uprzednio możliwości wzmocnienia i wsparcia, wymagają weryfikacji, a w niektórych wypadkach (np. BORE), nawet określenia szeregu norm operacyjno-taktycznych.

Nowe zadania oraz inne spojrzenie na sposób organizacji i prowadzenia obrony wybrzeża morskiego sprawiają, iż istnieje potrzeba innego spojrzenia na proces szkolenia dowództw, sztabów i wojsk. Zwłaszcza w Pomorskim Okręgu Wojskowym należy jeszcze szerzej rozpatrywać tematykę przeciwdesantowych działań obronnych oraz poszukiwać nowych i bardziej efektywnych sposobów walki z desantami morskimi.

Skuteczne zabezpieczenie otwartego wybrzeża morskiego w dużej mierze jest uzależnione od zgrania i sprawności organizacyjno-planistycznej sztabów, umiejętności kierowania wojskami oraz utrzymania ciągłego współdziałania.

W szkoleniu praktycznym wojsk, głównie w toku prowadzonych ćwiczeń taktycznych, należy doskonalić obronę przeciwlotniczą, wykonywanie ukryć dla sprzętu bojowego oraz umiejętność działania w warunkach stosowania przez przeciwnika narzutowych pól minowych. Pododdziały operacyjne przeznaczone do obrony wybrzeża, powinny być doskonałe w strzelaniu do celów na wodzie oraz prowadzenia walki z desantami powietrznymi.

Wskazane jest aby w ćwiczeniach dowództw wojsk operacyjnych, każdorazowo uczestniczyli przedstawiciele sił układu pozamilitarnego. Może zapewnić to nie tylko wymaganą koordynację wspólnych działań, lecz także właściwe, zgodne z przeznaczeniem i możliwościami, wykorzystanie w systemie obrony wybrzeża poszczególnych

Jednostek obrony regionalnej, policji oraz straży granicznej.

Podczas ćwiczeń sprawdzenia i rozstrzygnięcia wymaga szereg problemów związanych z przygotowaniem do obrony obszaru nadmorskiego. Dotyczy to w szczególności:

- przedsięwzięć organizacyjnych, mających na celu uodpornienie obiektów przemysłowych i zapewnienie ochrony ludności przed różnorodnymi formami oddziaływania nieprzyjaciela, w tym umożliwienie ewakuacji ludności cywilnej, dóbr kulturalnych i materialnych oraz niektórych zakładów przemysłowych;

- ustalenia przydatności aktualnie istniejącej infrastruktury fortyfikacyjnej, jak i potrzeb w tym zakresie;

- przygotowania i wykorzystania terenowych jednostek gospodarki narodowej do działalności remontowej, usługowej i medycznej na potrzeby sił użytych do obrony wybrzeża morskiego;

- gromadzenia zapasów, ich urzutowania i rozródowania w rejonach operacyjnego rozwinięcia wojsk oraz możliwości wykonania nimi manewru.

Obrona wybrzeża morskiego posiada wiele specyficznych właściwości odróżniających ją od typowej "lądowej" operacji obronnej. Między innymi z tego powodu wymaga dalszych studiów i analiz. Przedstawione w opracowaniu wstępne tezy i założenia teoretyczne zostaną poddane weryfikacji i będą rozwijane w toku dalszych badań.

